

Tisk ve službách Jednoty bratrské

Dějiny knižní kultury

Litomyšl

1505/06 – Pavel z Meziříčí (od r. 1516 používá podpis Pavel Olivetský z Olivetu) – do roku 1531

Do roku 1518 jediné místo s tisky Jednoty bratrské

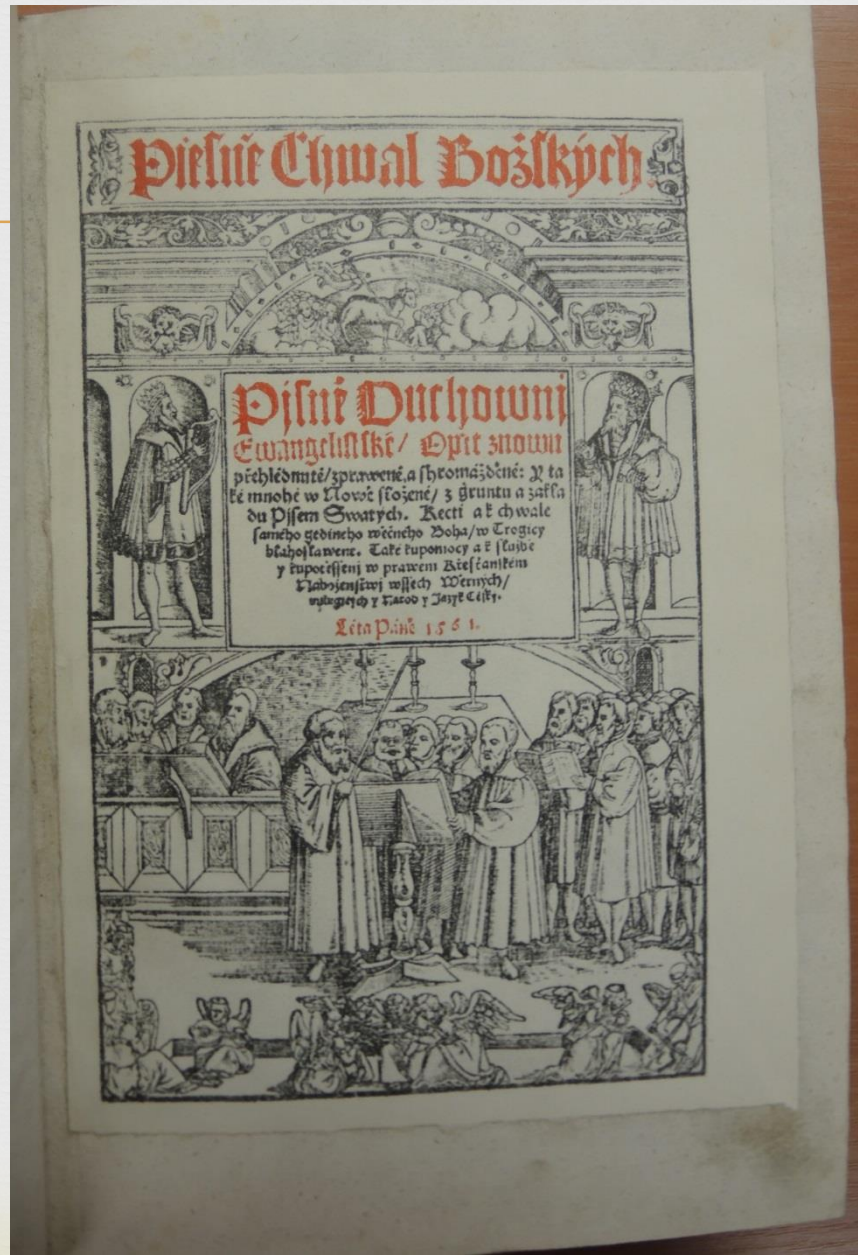
1534-1545 zeť Alexandr Oujezdecký (1549 odešel do Polska),
1565 doložen 1 tisk v Litomyšli – držel Olivetského
tiskařskou tradici

1580 tiskárnu kupuje Ondřej Graudens – postupně opouští
bratrskou tradici, tiskne jezuitské polemiky

Litomyšl- A. Oujezdský

Šamotuly- A. Oujezdský

Šamotuly- A. Oujezdský

o Pracovním Životu Pána Krysta:

Boží bázně/watowal se hějchů
šazně/y wšseluť zle twarowati/
žiw gja swatě y wštednosti.

¶ Tež owotce rady Boží/ škrze
něj se milost množi/ pokání za
hějchy úiné/dary Bohu obětuge

¶ Ty gimiž Báh nepohyda/ ale
mle zachutnawá/w boleštnem š
dece štrauceni/w práci w postu y

w kwylen. ¶ A Syly šwe zmu
žilosti/pokory trpěliwosti/w do
browolněm wždy neseň / kážně

až do všmecenj. ¶ Toť praw
da Stamu žiweho/nerukau učiné

neho/w žiwotu wnitřním zewni
třním/ škwj se rozličným wné
ním.

¶ Maudrošti Boží pře
dwně/zdatěw rozličných slož
ně / powšslech Božjch wywole
ných/w gednu bromađu šines
ných.

¶ Wněž sláwa Boží s
škapila/přediwně ho naplnila/š
telešněmu přebýwanj/s lidm w
gegič obcowánj.

¶ Doněbož
dy se zbíhali/š počtě Boží wšs
titi Swatj/ tu z Božjho šmilos
wánj/nabywali požeňnanj.

¶ Ži
wota rodu nowe°/ w podobnoš
obrazu geho/wššj swatosti y mi
lošti/š naděgi wěčné radosti.

¶ Budiž tobě Bože chwála
že knám přišla swatá prawda/
žiwota špasy redně/ Krysta šlo
wěla noweho.

¶ Kryšče tač
wnás přebýwati/nám w sobě pře
bytel dáti/šť gšauce s tebat w g
dnoteš/paseni šme wt wěm žiwo
tě. Amen.

Chwalmež Cece nebeškeho. C ij

K

řsta š Uebi nowá
žiwá/od Boha špa
eniš daná/gestě Ky
řtus w šwem žiwos
tě/šterýz to wšel w

tomto Swětě. ¶ Genj se káže
w swatém Ctenj/wšsem lidem š
gich ošwyceni/ aby poznali cesty

šwe/žet Božjm negšau podobně.
¶ Y učyli se odněho/wšsemu což
chce Otce geho / w Naděgi tež

lybeznošti/ powššawali š sprawe
dnošti. ¶ Oni se Boha wždy
přideržel/wšle geho neopuššeli/

y wrom šdyz mu dobře čimš/ ta
ke šdyz gej bez winy žbil. ¶ Pln
gja geho milowánj/ wjry bázně

do vššanj/ dachem woraucým šna
žně ho čul/šedem všty škurtem
šlawil.

¶ Wššeko čynil w ge
gměnu/modlitby puššty y pokřonu
bdě w každem škurty y wšlowe/
byť wšše bylo š Boží šlawě.

¶ Šody Boží deržel šlawně/ s za
šrupy chodjwal naně/ dary Bo
žu přináššege/gimj bližnj našy cu
ge.

¶ Jáž radně milowal šbe
tač tež y wššecy bližnj šwe/ šle
přitich nenawidel/w dobrém ge
wzdešati hledeš.

¶ Wrom Šta
řšim šwým byl poddánj/gša Pá
Nštr došonalj/ pro gegich ne w
melošti/ neodgimal odnich gich
cti.

¶ Pro tač welškau pobož
noštr/štrpěš odmnobých nelšboš/
pošněchy y vřhánj/tauhawých
pššnj žpšwanj.

¶ Štež Boha
bogjčimj/a gej wždy milugjčimj
chowal se hined od dětinšj wj/pš
žen byl žlych rowary šštwj.

¶ Poddán byl mocy bezbožně/š

D iij.

vžjwal šwobody šwě/wššě gim
dal což bylo gegich/ vchazy wal
před žlošti gich. ¶ Pro wššit
Boží wšše trpěl/wtom pokogně
tjše se měl/pomšty šakona nehle
dal/šprawednošť šwau opuššij
wal.

¶ Žiwot šwáj šuprac
wánj/wydwawal bližnjm š šlawe
mj/šiwotám gegich proššwal/
šam wšwem nedošatek mjwal.

¶ Šádneho žlym ne vrážel/ š hně
wu ničimž nepopaužel/ přjšk ad
był wššeho dobreho/ štrěmž w
šbužowal každého.

¶ Čistoty
puššty oššihal/šle žadošti nešplo
žowal/ přažen byl wššech žlych
žwatošti/šwoudilštud šwau w
žnošti.

¶ W Swětšě wěcy se ne
dawal/ bohmyšly žiwot milo
wal/ bez tělešnych pečowánj/pš
len gša Bohu šlawěni.

¶ Šwau
pracy š šatkať se žiwil/čyžžo
sobě nešobil/ pod žadnau šwau
šprawednošti/šdšleš chudým š
milošti.

¶ Y žtoho což š šluže
bnošti/dawano bylo žmilošti/š
rad toho šam wžjwal/š pokřadu
šhromážbowal.

¶ Prawdč wy
dawal šwědečtwj/ před každým
bez pochlebensčtwj/newinneho za
šlawage/winně° wšmlu wna ma
ge.

¶ Tač čimš y každě štwěde/
žadněmu wnj nešahode/aby se ka
ždy ponjžil/šwým bližnjm tež mi
lošť čimš.

¶ Nežj Bratřimj
nešočil/dobreš gedněch š dnušym
šlawila š Beateštw milošti. ¶ A
gša Kralowššeho rodu/wywo
šil sobě chudobu/nemage šweho
šedictwj/bydeš š šatkať šwau

w podnužštwj. ¶ Wtom tu čest
chwalu obdržal/še pozšate ne po
škapal/šezadal žemštych šedice
twj/hledal Božjho Kralowššw

¶ Pln byl každě šprawednošti/a
wnj wššj miloštiwosti/wrom ka
žeti za hějchy našše/wžal y šam w
wodil naše.

¶ Tuť wšše bylo do
šonalč/ w prawošti a w prawdč
dakeš/ w zewnitřním wnitřním ži
wotu:nebyłot žádneho hějchu.

¶ Toť ten šwáj wněžj se žběh nu
ti/magi wššitni Boží Swatj/
za čš Bohem pošlaweny/žbjž
štrěmu každj wěrnj.

¶ Aby w
Kryštu gja naležen/w žiwote ge
ho byl špašen/ od wěčneho hne
wu Páně/ puššel š wěčné Boží
šlawě.

¶ Šeb šdož čhtj byti špa
šeni/yakš geš Boží wloženj/mu
ššj žiwot šwáj měnitj/a Kryštu
podobni byti.

¶ Kryšče tač wnás přebý
wati/ten žiwot šwáj wzdešawa
ti/ pošwěť wššeho y doškeny/š
šlawě šwě nám dopomáhej.

Šmňj den po naroženj: š C iij

C

y prawu gimež wšs
titi šwau Pána Ge
žu Kryšta/wždaw
gice mu wždy chwá
lu/šeb wněm plnoš
lošť čimš.

¶ Nežj Bratřimj
nešočil/dobreš gedněch š dnušym
šlawila š Beateštw milošti. ¶ A
gša Kralowššeho rodu/wywo
šil sobě chudobu/nemage šweho
šedictwj/bydeš š šatkať šwau

w podnužštwj. ¶ Wtom tu čest
chwalu obdržal/še pozšate ne po
škapal/šezadal žemštych šedice
twj/hledal Božjho Kralowššw

¶ Pln byl každě šprawednošti/a
wnj wššj miloštiwosti/wrom ka
žeti za hějchy našše/wžal y šam w
wodil naše.

¶ Tuť wšše bylo do
šonalč/ w prawošti a w prawdč
dakeš/ w zewnitřním wnitřním ži
wotu:nebyłot žádneho hějchu.

¶ Toť ten šwáj wněžj se žběh nu
ti/magi wššitni Boží Swatj/
za čš Bohem pošlaweny/žbjž
štrěmu každj wěrnj.

¶ Aby w
Kryštu gja naležen/w žiwote ge
ho byl špašen/ od wěčneho hne
wu Páně/ puššel š wěčné Boží
šlawě.

K iij

Litomyšl- O. Graudens

Srownánj Wýrn
a Včenj Bratrj Czeskych /
kterj sebe sami Zakona Kristo-
wa ginj pakge Waldenskými / gi-
nj Boleslawskými nebo Pišhar-
dy gmenugj / w
němž se o gegich oddělenj, nestálosti a wr-
tkaosti a některých bludných artyku-
lých wypisu ge २२.

K lepšjmu wyrozuměnj w způsob
rozmlawánj pro sprostnj Lid se-
psané a wúbec wydane skrze:

D. Wáclawa Gturma
z Leyna Horšowského.

Wytisťeno w Holomouci
Andresa Graudence / Bětha Pánie

M DLXXXII.

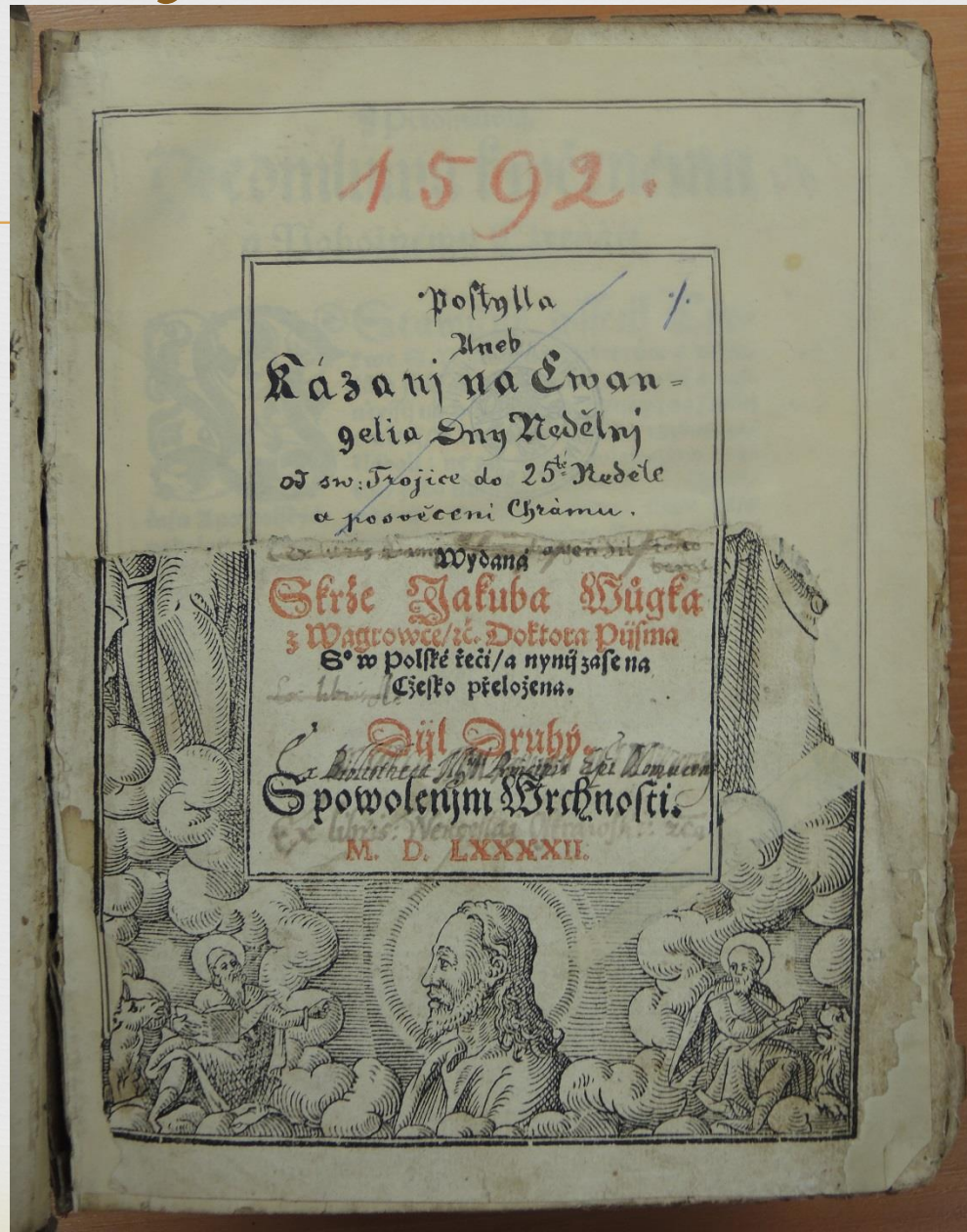
Litomyšl- O. Graudens

nij mnohých Osob. A my gich proto/ že z lidšeho v
stanowenij gšau nezamýtame/ Edyž se gediné gijmi pra
wde slauzj/ kteráž w Pjřimých Swatých zaklad swüg
má. Jakož y o těchto sluzebnostech w Pjřimých se na
lézá žc. Májeli wěřšj nestalost nad tuto/ při Bra
trjch wassjch nalezena byti/ newjím. Ueb při počátku
wyzdwiženij gednoty swé/ sedm Swátostj byti pra
wili/ a ty wšsecky Kněz weliký a Biskup swrchowany
Kryštus Gežj's ustanowil. Potom neminulo tomu
Třidceti Leth/ hned tomu tuze odpjřati počali/ a pra
witi / že gšau toho nikda nemluwili/ ani nepsali / ale že
wždycky gšau to zgewně wyznawali / žeby toliko dvě
Swátosti wšem k spasenij potřebné Kryštus Pán v
stanowiti ráčil/ gine pak žeby od Lidj/ z lidšeho vsta
nowenij ustanowené byly. Zase opet/prwe než Ctyř
řidceti Leth pomínulo wčiti počali / že žádný Cžlowěk
Swátosti gest nevstanowil/ ano že ani vstanowiti ne
mohl a nemáje / než toliko sám Pán a Buh Kryštus
Gežj's. A gestě mezy tujm nacházegj se Kancyonali
Bratrj wassjch/ w kterých též Sedm swátostj piřg
magj a byti prawj/ ano y z Pjřina S^o dowozugj /
Yako w Kancyonalu Letha Páně M. D. XLI. tiště
ném w Starém Městě Pražském/ strze Pawla Sewe
ryna z Kapj Hory / w Pjřni o wšsich Swátostech/
w Listu G. xvj. w té Kancj pořad wyčjtagj wšsich
sedm Swátostj/ počna od Kětu S^o/ potom zawjra
gy takto: Sedmá swátost Olegem nemocných mazá
nij/ o němž S^o Marka prawj Čtenj/ kterak Apossto
lé mazali gšau mnohé nemocné. Jtě. Swatý Jakub
napsal/ že Edyby kdo z was nemáhal/ aby ten kněze zbo

ru Božjho powolal/ byt gey mazali nad nim se modli
li/ waz každý řeč geho/ modlitba wjry vzdrawij nemoc
neho. Tomu toliko nechť/ aby ten Oleg od Biskupa
mocy slova Božjho poswěcowán byl / To yak rozu
mně činj děti saudití mohau. O tom w též Pjřni tak
to piřšj: Ale Olegem od Biskupa zaklňnaným/ dopo
russenj často chowaným / poslednj mazánj / we čtenj
Kryštowu nemá založenj. Ueb ani Kryštus/ ani ge
Aposstolé/ vřtawili gšau mazánj takowě/ Kryštus ho
newydal/ ani požjwal / w tō nám zgewně piřklad dal.
Až potud w té Pjřni.

Třetj mluwice o mocy O mo
cy a
Swátosti a piřobenjím gich w Cžlowěku/ někdy pra
wij že Swátosti gšau žiwé / a že dáwagj nowy rod a piřo
běnj
hřjchůw odpustěnj / a že gē ge Kryštus na odpustě
benj
nj hřjchůw wydal. A též / že hned weliký rozděl gest
Swá
mezy Swátostmi nowého a starého Zakona / O tom
toš
w Spisu proti Lileckým/ w Listu xv. J: takto mlu
le wj
wij: Ueb kde gšte wy (totjž Lileckj) w spisu wšsem/
smysl swüg bez důvodu Pjřem Swatých položili/ že
by Swátosti byli mrtwé/ rodu nowého nedáwagjce/
a žeby toliko samo slovo žiwé bylo a znouu rodilo.
Tehdy my/ abychom při tom omýlenj wšse vřžali /
položili gšine smysl náš tento / že yakož slovo znouu
rodj a k spasenij piřwodj / tak y Swátosti spolu slo
wem to činj / w swém řadu a w mocy Kryštowě. A
na to gšine y Pjřmo Swaté piřwedli / a ne na to žeby
Swátosti samy z sebe žiwé byly/ takto: Aposstol S.
Pawel mage ducha Kryštowa piřtom/ rozdělneho od
was staršjch z Hory Lylecké/ takto o Swátosti Kry
štowě/ totjž o Kětu k Týtowi w ij. ka: piřše: Spa

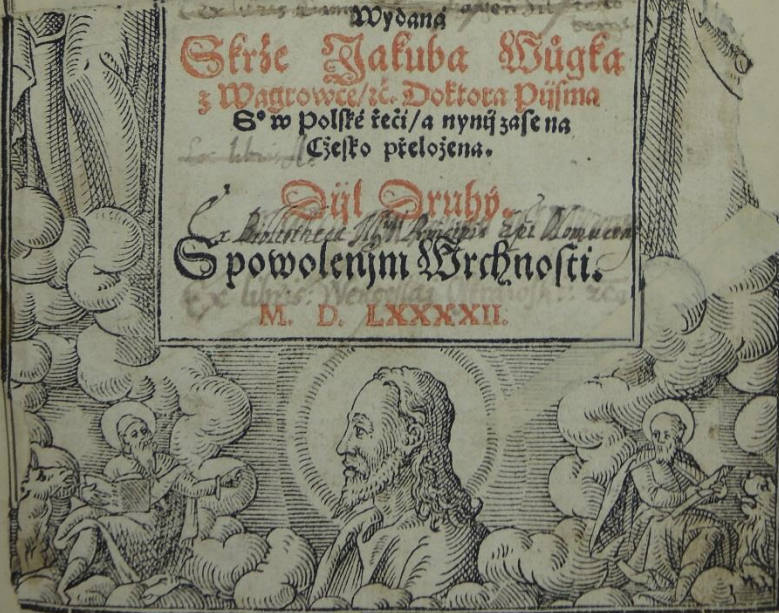
Litomyšl- O. Graudens

1592.

postilla
aneb
Kázání na Ewan-
gelia Dny Nedělní
od sv. Trojice do 25. Neděle
a posvěcení Chrámu.

Wydána
Strie Jakuba Wügla
z Wagrowce, ic. Doktora Púsma
S w polské řeči / a nyní zase na
Ciesko přeložena.
Díl Druhý.
Spowoleným Vrchnosti.
M. D. LXXXII.

Litomyšl- O. Graudens

¶ Neděle Třetí

a proto nás tak milostivě přigíná, abychom všichni
 k spasení a blahoslavenství věčnému přicházeli. Pře-
 bližujeme se (pravím) k němu/opustíme první náš život/
 strze pravé pokání: A napotom samau wuli jeho spra-
 wovati se hledme. Což gestli se od nás jakožto poslu-
 sných Otcy bude děti/ owšem je potom též/ od milosti-
 weho Spasitele/ jako wěrneho Pastýře na jeho rama-
 nách/ do onoho věčného Otcince, to gest Krá-
 lowství Nebeského/ přeneseni
 budeme/ AMEN.

¶ Neděle Čtvrtá po Swatě Tro- gicy/ Ewangelium Swateho Lukáše/ w VI. Kapitulo.

Neděle první po Swatém Duchu. Budte
 1706 na Pouti do Trojice

po Swatě Trogicy.

XXVIII.

Děte milosrdný/ jako y
 Otec wás milosrdný gest. Ne
 sudte/ a nebudete sauzeni. Nepo-
 tupíte a nebudete potupeni. Od-
 pauffte/ a budeť wám odpustie-
 no. Dáwte/ a budeť wám dá-
 Mat. 7.

no. Njru dobrau aplnau a natlačenau a wreho-
 watau dadít w luono wásse. Tauž zagisté merau/
 kteraž mčrti budete/ bude wám odměreno.

¶ Powědel jim také y podobenství / Zdalí ^{Mat. 7.}
 může Slepý/ slepeho wěsti: wšak oba do yamy ^{Mar. 4.}
 vpadnau. Uenij Učedník nad Místra/ Ale doko- ^{Jan 12.}
 nalý každý bude/ budeť jako mistr jeho. Což pak
 widíš mruu w oku Bratra swého/ ale břewna kte-
 rež gest w oku twém ne znamenáš: A kteraž mužes
 řicy Bratru swému/ Bratře/ nech ať wywrhnu
 mruu z oka twého/ Sám pak w oku swém břewna
 newidíš: Pokryće / wywrz prwe břewno z oka
 swého/ a tehdy prohlédnes/ aby wyňal mruu z o-
 ka Bratra twého.

¶ Wyklad.

Je summau Clowěku Křestianskému/ k spa-
 sení toliko okřiči se a wvěřiti dosti není/ nybrž Pořadek
 nadto wstřihati se od zleho/ otom gšme od pa-
 matky Swate a nerozdílné Trogice/ až do dnešní
 Neděle sobě rozgímali: A to příkladem onoho
 Boháce: Zase oněch pozwaných k Wěceri: potom oněch
 Trogicy
 dneš

Litomyšl- O. Graudens

Antholitské Složy

a vysvětlení / na List a Psaní Pre-
dykantů Lutheránských / Sekty Ubiquitáské a
Profesorů Thubinských / kteréž k Řeckému
Patriarchovi do Konstantynopole poslali.

Nyni z Německé Řeči na Če-
štinu přeloženy.

K tomu

Správa gista a pravdivá z Kon-
stantynopole od Jeremiáše nynějšího Patri-
archy / coby on y wsecky Cyrkwe východní
siney Mleli o Articulích Konfese-
sy Aulspurské.

Edono Jh. mi ae R. v. s.

II. Thimot. III.

Nemaudrost gegich žgewna
bude wšem.

Wytifficné

S powoleným Wysocé Důstogného
w Bohu Otce / a Oswięceného Knížete a Pána / Pa-
na Martina Arcybiskupa Pražského / zě.

w Litomyšli / Léta 1585.

u. o.

Litomyšl- O. Graudens

Předmluva:

Swatě paměti Otec S. Kzehoř/toho gměna ríš.
Neyvyšší Biskup Římský/a Nášto držící Pa-
ně/Otcowšy se k tomu Městu naklonil / Potlad
swág hogný otewěl / a Darmi welikými ozdobil a
poctil / wyhledawagjíc takowau naklonnosť i při tom
Městu / aby jakož předesse wždycky w čistotě pra-
weho Naboženstwj trwalo / tak aby ani na wěky
od společnosti Cýrkwe Swatě Křestianské Říms-
ské a Katholitské (bez kteréž gisté Spasenj není)
se neoddelilo.

Tyto wšsecky wěcy mnau sa-
hauili / že tuto na pohleděnj chatrnu z prwotin
swých prácy Wassjím milostem oddawám a offe-
rugi / Pan Bůh wšemohucy rač gi milostiwě k swé
cti a sláwě / k rozmnoženj Cýrkwe swé swatě / a
k spasenj wšsech nás obrátiti. Týž Bůh Nebeský
rač Wassjím milostem a wšsemu tomu Městu sla-
wnému dáti swé swatě požehnánj / milost / potog /
a ducha setrwánj / y prawu v wjře Swatě sta-
lost až do skonánj. Dán w Litomyšli / Den pa-
matný S. Wacslawa / nasseho milého Dědice

Czešského / Kterýž pro Wjru Katholitskú
neodporowal Krew swú wycediti / zě.

Lětha 1585.

Gloza a Wenklad krát- ky / na List neb Psanj Luteránských Predykantů / kteréž se Vbiquitarj gměnu gů / Pro- fesorůw Chubinských / kterýž Patriarchowi Konstantynopolitánskému poslali.

O Byčeg ten se zachowáwa v wšsech Lidj / že
ptigmauce od někd Listy / čie se neyprwe Tytul neb
Přjpis / potom pak Datum a podpis / Neyposleže sa-
mý List. Ten pořadek také y já turo zachowati chey w
glozyrowánj Listu gednoho / kterýž Predykanti Luterán-
skj z Chubingu / Sekty Vbiquitánské nedáwno poslali do
Konstantynopole k Kzeckému Patriarchowi / a ted nedá-
wno od tohož Patriarchy zase jim odeslano s podpisem
wlastných rukau týchž Predykantůw.

Přjpis neb Tytul toho Listu / kterýž Predy-
kanti Sekty Vbiquitánské k Patriarchowi ode-
slali gest takowý.

Neyswětěgššjmu / Welikomocnému / a Oswjčené-
mu Knjzecti a Panu / Panu Geremiášowu Arc-
cybiskupu Konstantynopolitánskému / Nowé-
ho Říma a wšsech Cýrkwí Kzeckých Patri-
archu / w ge° Swatě Kuce s wctiwosťi k dodánj.

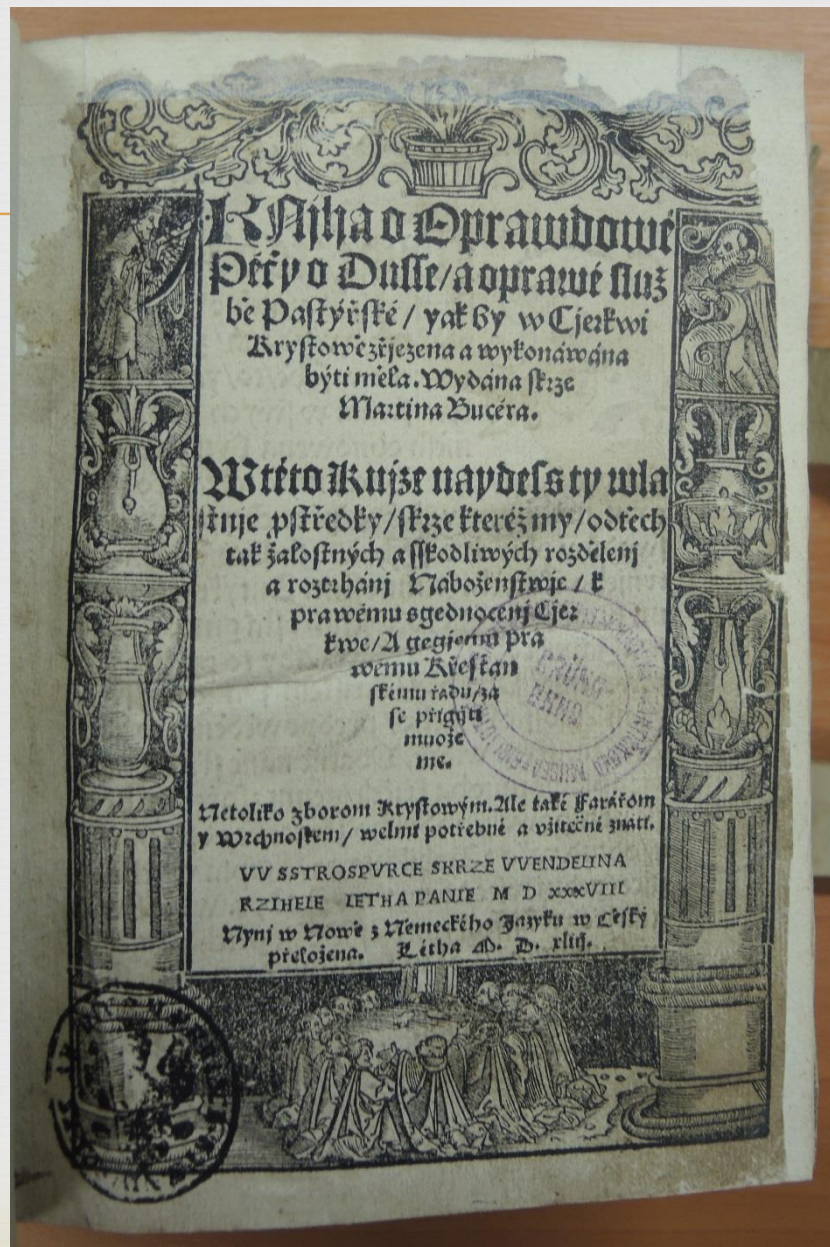
V Kji tomto Přjpisu / kterýž Luterán-
skj Predykanti dáwagj a přjpisugj
Patriarchowi Konstantynopolitán-
skému se nacházj / Neyprwe k bedliwé-
mu wważenj to slowo: Sanctissimo, Neyswětěg-
o

Mladá Boleslav

- ❧ Tiskařské zázemí Jednoty bratrské
- ❧ Předstupeň činnosti ivančicko-kralické tiskárny
- ❧ Část tiskařského materiálu z dílny Mikuláše Klaudyána
- ❧ Klaudyán působil jako korektor v Norimberku
- ❧ *Knihha lékařská* – Norimberk 1517
- ❧ *Mapa Čech* – 1517-leden 1518

Mikuláš Klaudyán

Mikuláš Klaudyán

Knieba lékařská kteráž slo-
že berbarzta neb zelínarz:
z velmi vziteczna: z mno-
hých knieb latinských,
y zskuteczných pra-
czij z vybrana: po-
czina se stia-
stnie.

Mikuláš Klaudyán

ratolestech syroty & Terewdawie podobne. Prut ma wysoky. yako Wlasly kopr. smnodymi ratolestimi. A swrchu okrublosti ma. yako Kopr swietem. a semenem.

¶ Mocy prwnie zabrziewa. natrzetim stupni. a lussy nadruhe. Horzkosti swu. Ewora korzene zacpanie wnitrznie od wiera. Mocy s talowem. a s wlykosti mi lepky mi kosmatymi. hrubostmi zene. Mocy swu zwlasstnie. gedowato stem odpiera. A naranu z wstiniu hada sstiera pawauka. sstnie weidy. wlozeny korzen. wen ged tahne. Tez y blizy moerne a pryskayze. Tu bylina Gellen gi. Eby ma roby swocy. Protoz roh Gelenie ma moc ged zabanieti.

¶ Boho wyteky pes wkausly. Warziti korzen s semenem. ato piti. przipoctu nekli by se wody strachowal. Dusst no kasslawy. natrageti kory. korzene Gelenie. Horzce Boblu zazwornu. Anglic. A toho nane. coz by wozel trzmi prsky zapigeg piwan.

Capitula. CIX.

Castier Arabsky.
Draguntea. Latine Sarcocolla. Niemecky winterbliz. Wiesly a mansly. Wiesly slowe Aaron ale mocy pradsky. wlelych roske. Listi obssierne trogerohe. prut zahawy. swrchu go brozen s zmy czerwonymi. Oniem dale platu sedude. T. twary Swa echo Jana.

¶ Wiesly nahorach roske menszym listy. prut s ratolestimi. dwogeloketni chci ostre a horzke. obniwoho przirozene. Mocy stieragicy. prostupagicy. prontagicy. swieragicy. wyslechuwy. hrubo y lepke wlykosti. wprsedch. zio zaduch gest. zacpanie yater. sle zmy ledwly otwiera. Rany wozed y sle coz giedawce y wno se wzjedowani. ne

ci sfoty a postworny tiela. stiera. sstini li cistiy. Warostliny ziera wno se. a wstrzewach studenowlykosti. rozpanu. stie a wyhanie.

Capitula. CX.

Chlicze Wlaska.
Latine Bruscus. Gest stro mek Boblaw. mnohe ratolesti wydawage. s yahodami czerwonymi. podobnymi. k Trzessniem. Geho

Zist.

XXXVIII.

zpuosob gest. mezy horzkosti a studenosti. wprostredku polozeny. Alle korzen. Ehorzkosti nachyleny. Korzene a semene wolekarsstwie wstowagi. x napogi s currem przigacy. dussnosti napomaha. kamen lomi. a wen gezy zene. Dienohorzkosti. y zensku nemoz wywodit. Prach Korzene gehu. rany hogie. a zawiera.

Capitula. CXI.

Adie korzen cze
sky. Latine Bisforta. Niemecky Loterwurz. Dwoogti gest. Gedna slowe natrzim. a latinie Tormentilla. a nebo Consolida rubea. Wlelych roske. korzen ma yako palez czerweny. skosmatymi. Ratolesti tonke slsticzkem malym. najedmero roz rzesanym pausstie. Kwietczko sluce. Korzen trply swastugicy. A protoz faw die se byti. przirozene studeneho a sucheho. zemnateho. natrzetiem stupni.

¶ Gina gest. gestio ma listy dlube sstio ke. blade yako Bonsky sstiewit. Ale listy swrchu zelene. a zespod pobielawne. Prantie wysoke. loketnie. a swrchu kwiet podobnate. bielosti. wchomaci. ku wysly ma. ho prsu wydawa. A

rozen weliky stoczony naczewony. yako Kosatez czerweny ma. A nalukach yomieslech motlych roske. korzen tak. trply. A tak obadwa. gsu mocy y przirozenie gednostayneho. Tez. Natrzim za da se byti trpe zeggly.

¶ Mocy gegich druha gest. swieragicy. prauduchy. wtruzugicy. a posylngicy. plodu. aby se mohli donesti.

¶ Wsecky roky krew. budco stzewonie zenske. ranne. znohu. a gine. s bielke smieseny prach. a Gum arabicum. a oblozena tiem miejsca swaluge.

¶ Wuoctie s Boriandrem. Korzen warzeny. a tiem horlym. to penice polita. a nazaludek wlozena. Dawenie. horzkosti. A zmdloby zaludka przysle. zassawuge.

¶ Wwinie czerwenem. s Benedyktem warzeny. s studenosti tracenie zbu. ene. wklada. Tez tiem aby to penice polita. a nazaludek wlozena. aby byla.

¶ Aby zena donesla plod. brzicho doleky sly. kwozdwym. olegem mazati. a prachem posypati. A nato miechyrz suchy. Wepzrowy wloziti. y prziwazati. nanez.

¶ Rany swaluge suchostiy swu. y krew stawuge. wysussuge. hnilosti. Diewo. nie prachu gehu. wmor. Srdce. zachowawa. odnakazenie. s miesyet. s horzce. a s Kuru. wwinie przigimati. obogi korzen. Penotrze hogi. a swaluge. prolcicy. wpykly. wloziti. Warziti. a przipawowati.

Capitula. CXII.

Adie Trank
sky. Latine Ditta aurica. 3ky. Haydnisch Wundkraut. Wba. ech a wlelych roske. Przen kosmaty. stery. prut puol drube. loketnie. ranne. unawostly. swawwieti. sluce. obo

Náměšť nad Oslavou

Nekatolický knihtisk:

Kašpar Aorg, 1533

Jan Pytlík a Matěj Pytlík z Dvořiště 1533-1535

Po smrti tehdejšího majitele panství (Václav Meziříčský z Lomnice) další tiskařské aktivity nepokračovaly

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská - 1562-1578 (Ivančice), 1579-1619 (Kralice),
1629-56 (Lešno)

Pod ochranou Pertolda z Lipé a jeho manželky Zuzany z
Boskovic

Před etablováním tiskárny kontakty s ideově spřízněnými
tiskaři – Kašpar Aorg, J. Günther, Mikuláš Klaudyán, P.
Olivetský z O., Alexandr Oujezdský, Pavel Severin, a s
tiskaři z německy mluvících zemí

Po roce 1547 přesun bratrských tisků z Čech na Moravu,
ovšem zakázka na Šamotulský kancionál směřovala do
Polska (1560-1)

Část vybavení koupena od Oujezského, tiskárna zřízena na
popud Jana Blahoslava v jeho sídle - Ivančicích

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Tisky kvůli utajení neopatřovány úplnými impresy

Těž používán papír bez filigránů

Tiskaři – Václav a Zachariáš Solín (Ivančice), Samuel Silvest a Václav Elam (Kralice)

1620/1621 byly Kralice přepadeny a vyplněny císařským vojskem, tiskárna byla r. 1622 ukryta v zámku v Náměšti nad Oslavou, 1629 převezena přes Přerov do Lešna

V Lešnu se nemusela skrývat, pod správou JAK byla přičleněna k bratrskému gymnáziu

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

V době moravského působení tiskárna pracovala jen pro vnitřní potřebu jednoty

Jediný text určený širšímu publiku – Vyznání víry svaté katolické všech tří stavů Království českého ... pod obojí přijímajících (Kralice? 1608)

Průměrně tiskla 4 a v Polsku až 10 titulů ročně

Ivančice – 17 titulů

Kralice - 70 titulů

Lešno – 160 titulů

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Jednotlivá vydání, i když nesou stejný název, se liší textově i typograficky

Vedle „velkých“ vydání bible a kancionálů bývala pořizována i cenově dostupnější vydání

Pro šlechtické mecenáše vznikaly „bibliofilské“ exempláře

O nákladu máme jen minimum zpráv, např. 1. díl Kralické šestidílký měl náklad 2000 exemplářů

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Tiskárna disponovala patrně jen 1 lisem, písmo bylo odléváno zřejmě přímo v tiskárně

Ediční plán:

Hlavními díly bible a kancionály

Na dalším místě apologie, konfese, modlitební knihy, perikopy, postily, literatura liturgická, pastorační a vzdělávatelská

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Bible:

- Nový zákon (v Blahoslavově překladu z řečtiny; Ivančice 1564 a 1568, nová redakce Kralice 1593-1954, 1596 a 1601)
- Šestidílná Bible česká (Kralice, 1. 1579, 2. 1580, 3. 1582, 4. 1587, 5. 1588, 6. 1593-4)
- Žaltář Davida svatého (Kralice 1579 a 1581)
- Jiřík Strejc Zábřežský: Žalmové aneb Zpěvové stavého Davida (Kralice 1587 a 1598)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Bible:

- Jednodílní Bible česká (Kralice 1596 a 1598)
- Biblí české díl šestý totiž Nový Zákon (Kralice 1601)
- Rejstřík Písem svatých (Ivančice 1563, Kralice 1597)

Liturgické příručky:

- Služba křtu svatého (Kralice 1580)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Literatura hymnologická:

- Písně duchovní evangelitské (Ivančice 1562-64, po 1564?/69?, 1572, 1576, 1577?, Kralice 1579?, 1581, 1583, 1587, 1594, 1598, 1602, 1615 a 1618)
- Micheil Weiße: Kirchengeseng, ... (Ivančice 1566, Nürnberg 1580, Kralice 1606)
- Písně pohřební (Kralice 1586 a 1615)
- Rejstřík písní duchovních (Ivančice před 1579?, Kralice před 1599?)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Literatura hymnologická:

- Obrana mírná a slušná kancionálu bratrského, ... (Kralice? 1588)
- Řeči Boží (Kralice 1592?, 1597, 1604 a 1616)
- Rejstřík ... Řečí Božích (Ivančice 1563, Kralice 1615)

Postily:

- Ondřej Štefan: Výklad řečí Božích (Ivančice 1575)
- Jan Kapito: Postila, tj. kázání, ... (Kralice 1586)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Modlitební knihy:

- Modlitby, kteréž v suché dny v shromáždění svatých říkány bývají (Kralice 1609)

Školní učebnice a domácí příručky:

- Katechismus (Kralice po 1594?, 1604, před 1609 a 1615)
- Začátkové učení dítek křesťanských (=prvouka, Kralice 1613)
- Summa der christlichen Lehre ... verdeutsch (Kralice 1619)

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

Konfese:

- Počet z víry (Ivančice 1564, 1574 – čtyři odlišné verze – Kralice 1607, 1608)
- Matouš Konečný: Pravda vítězí, ... (Kralice 1614)

Vzdělávatelské a mravně-výchovné publikace:

- Jan Blahoslav: Musica, tj. Knížka zpěvákům, náležitě zprávy v sobě zavírající (Ivančice 1569)
- Evangelia anebo Čtení svatá, kteráž slovou pašije (Ivančice 1571)
- Naučení mládencům k službě ... církvi se oddávajícím (Kralice 1585 a 1609)

ŘEČ

žj: Kteréž se we dny
Nedělnj, Slawnosti w
roční, w Středy a Pátky, y někte
ré Swátky, w shromážděnch Chrte
wních, pro základ slubů slova Bo
žjho, gednomyslně čítawagi a woswěccugi.

Wydané, Leta Páně

M. DC. XVI.

† 1 Pete 2. 11. †
Mluwsi kdo lw Chrte w sluh
gako řeči Boží.

† Xman. 12. 6. †
Prorocw, le. řázan, at gť
poblé prawibla wny.

So. Mich. iij. od j do vj.

Nede: II po S. Ero:

N. Iza. xv. od vj do tonce

W. Lut. xvi. od xvj do xv

N. j Jan. iij. od xii do xv

aneb. ij Kor. ix. ceta.

Po. Zalm Exxij cely.

B. Iza. xv. od xij do xij

St. j Kor. xij. od xij do t.

G. Zalm Exxij cely.

Pa. j Jan. i. od j do pal vij.

So. Zal. xxij od xxij do t.

Ne: III po S. Ero:

N. j Mog. iij. od j do xvij.

W. Lut. xv. od j do xij

N. j Petr. v. od vj do xij.

Po. Zalm xxvij cely.

B. Pijst. j. od r. do xv.

St. Judas od w. j do xv.

G. Ger. ij. od xvj do ton.

Pa. j Jan. iij. od vj do xij

So. Soso. iij. od j do r.

Ne: III po S. Ero:

N. Iza. xlv. od j do xij

W. Lut. xv. od xxvij do xlvij

N. j Kor. iij. od j do vj.

Po. Mat. x. od j do xxij

B. j Kor. ij. od j do r

St. Xim. x. od xv do xij

G. Zyt. j. od v do tonce

Pa. j Kor. ij. od j do xv

So. Amos vij. od xij do xvj

Nede: v po S. Ero:

N. j Za. xij. vij. do tonce

W. Lut. v. od j do xij

N. Iza. j. od xvj do xxij

Pa. Kolos. iij. od xvj do xxvij

B. Iza. lv. od r do xij

St. ij Kor. iij. od j do vij

G. Efej. iij. od j do xij

Pa. Eje. xxvij od j do xvj

So. Stu. vj. od iij do xj

Ne: VI po S. Ero:

N. Berem. xxij od xxij do

xxv.

W. Mat. v. od xx do xxvij

N. Xim. vj. od xij do ton

Po. v Mog. xxij. od ix do xvj

B. Za. lxxvij. od xx do xvj

St. Eje. xxvij. od xij do t.

G. Zal. Exxij od vij do t.

Pa. Sid. vij. od vj do ton.

So. Gal. vj. od xij do t.

Ne: VII po S. Ero:

N. ij Mog. xx. od xij do

xvij

W. Mar. vij. od j do r

N. j Kor. j. od j do xvij

Po. Sid. ix. od j do xij

B. Gal. iij. od xvij do t.

St. j Kor. j. od r. do xv.

G. j Kor. x. od xvj do xxij

Pa. j Kor. x. od xvij do xxij

So. Lut. xvij. od xvij do xvj

Ne: VIII po S. Ero:

N. Ger. xvij. od xvj do xxvij

aneb. Ger. xxvij. od j do t.

W. Mat. vij. od xv do xxij

N. j

N. j Petr. ij. ceta.

aneb. Filip. iij. od xvj do t.

Po. Efej. xxij. od xvij do t.

B. Berem. xx. od j do xvij

St. ij Tim. iij. od j do xvij

G. Malachias ij. od j do r

Pa. Mat. xvij. od j do xvij

So. ij Kralow. xvij. od xvj

do Xij.

Nede: IX po S. Ero:

N. Izaas xxvij. od j do ix

W. Lukas xv. od j do r.

N. j Kor. xv. od j do xij

Po. Zalm lxxvij cely.

B. Berem. xvij. od v. do ix

St. Lut. x. od xj do xvij

G. Zalm lxxvij cely.

Pa. j Tim. vj. od xvj do t.

So. Kolos. iij. od xvj do t.

Nede: X po S. Ero:

N. Beremias ix. od j do xvj

W. Lukas x. od xij do t.

N. Ximan. x. od xij do xvij

Po. ij Mog. iij. od xvj do xvij

do xvij

B. Berem. xxx. od xv do ton

St. Sidam x. od j do xvij

G. Amos ix. od j do xvij

Pa. Mat. xvij. od xj do xvij

So. ij Kralow. xvij. od j do

pal xvj.

Nede: XI po S. Ero:

N. Iza. xxvij. od xvij do t.

W. Lukas xvij. od ix do xv

N. Izaas j. od xvj do tonce

N. j

Po. Beremias x. od j do xvj

B. Josue xvij. od xvij do

xvij.

S. Malach. iij. od vj do t.

G. Ximan. xvij. od xvj do ton

Pa. Kolos. ij. od xvj do t.

So. Zal. ij. od xvij do xvij

Nede: XII po S. Ero:

N. Zalm lxxvij cely.

W. Mar. vij. od xvj do ton

N. Xim. vij. od xvij do tonce

Po. Iza. xxx. od iij do t.

B. Ij. lvi. od pal xvij do t.

St. Zalm l. cely.

G. Iza. xxxvij. od ix do xvj

Pa. Lukas vj. od xvij do xv

So. Job ij. od j do tonce.

Ne: XIII po S. Ero:

N. Zalm xv cely.

W. Lut. x. od xvij do xvij

N. Ximan. iij. od j do xvij

Po. Zalm lxxvij cely.

B. Zalm lxxvij cely.

St. Streda Modlitbna.

Zalm lxxvij cely.

G. Zalm lxxvij. od xvij do xv

St. Patek Modlitbny.

Zalm lxxvij cely.

St. Paktibse tohs tehodno

dnowe modlitbny netrefitil

istfi se mijs

St. Izaas Xij ceta.

Pa. j Zal. Exij lxx. ALEPH

So. Zalm Xij. od j do vj.

W. Lukas xvij. od ix do xv

Nede: XIII po S. Ero:

N. Zalm lxxvij cely.

N. j

W. Lut

Pravdy

Zakon / wno
we do Ćestiny
peloženy.

Leto Páně 1584

ráhli Jan 16. a. *Ale toto vossedko vâns roâm progmeno mé: nebo neznajz toho genz mne poslat: ~
 ma. 4. c. 5. d. †Kdybych byl nepřítel a nemluvil gim/hřichuby neměl: ale nyní výmluvy ne magj zhišchu svého. Kdož mne nenávidj y otce mého nenávidj: †Bych byl štuttáro ne čiml mezynimi gichžto žádnj giny nečiml/hřichuby neměl: ale nyní sau y viděl y nenávi děl y mne y otce mého. Ale aby se naplnila řeč kteráž vžátoně gegich napsána gest: *Je vnenávišti měl mne darmo.
 16. a. †Když pak při gde vtěšitel/ kteréhož Já skut. 2. a. posli vám oduce/ duch pravdy/ kterýž od otce pocházjz teni svědectvoj vydváratj bude v 5. f. omne: ano y vy svědectvoj vydváratj budete v 2. e. te* nebo odpočátku sem nau gste.

Kapitola XVI.

Jan 9. d. 12. f. †Zhoršili. †Wypovědijz váš řestkol: †ano † při gde čas je vsselky kdož vshromážz váš mordo vati bude/ doimjvati se bude/ denj smých je tjm Bohu slaujz. *A toj váš roâm/ pro vylaučj to je nepoznati otce ani mne. †Ale toto mlu †Skut. 9. a. wil sem vám/ abyste když při gde ten čas nastává rozpomenuli se nato/ že sem Já [to před]po v 15. c. věděl vám. Tohoto sem vám spočátku ne 1. Kori 2. b. mluvil/ neb sem byl sroami ~
 Jan 13. c. †Nynj pak gdu k tomu kterýž mne poslat/ v 14. d. a žádnj z vás neptá se mne kam gdeš. Ale je sem vám tyto věcy mluvil/ zámutek napl nil

nil se dce wässe. Já pak pravdu pravojm vám / že gest vám vžitečné abych Já odšel. Nebo neodegdu/ vtěšitel nepřigde k vám. *A pakli odegdu/ posli ho k vám. A oni při gda trestati bude svět zhišchu a zspravedl nosi a zřaudu. Šhřichu zagistě/ že newešj ve mne: a zspravedlnosti/ že řgdu kotecy/ a giž voj ce nevjzite mne. Zřaudu pak/ že řgnj je tohot o světa giž gest odsaujeno. Gestěšbych měl mnoho mluviti vám/ ale nemůžete sněsti ny nj: ale když při gde ten Duch pravdy/ vze deč wás wewsselkau pravdu. Nebo nebude mluviti sám od sebe / ale cožkoli vsslyšj toj mluviti bude: ano y budaucj věcy zvěsto vati bude vám. Oni mne oslawj/ nebo zme ho vezme a zvěstuge wám. *Wssedko což o li má otec mé gest. Protož sem řekl/ že zme ho vezme a zvěstuge wám: ~
 Mat. 11. li má otec mé gest. Protož sem řekl/ že zme ho vezme a zvěstuge wám: ~
 Mat. 28. Mat. 28. †Mia: Jan 3. d. ličko a nevjzite mne/ a opět maličko a vjzite mne/ nebo Já gdu kotecy. V řekl [některj] z vědlnjku geho mezy sebou/ Co gest to? je pravj nám/ Maličko a nevjzite mne/ a opět maličko a vjzite mne? a je Já gdu kotecy? Protož pravili/ co gest to je pravj maličko? newjme co pravj. V poznal Gejšs je se ho chtěli o tázati/ y řekl gim/ Otom tizete mezy sebou je sem řekl/ Maličko a nevjzite mne/ a opět maličko a vjzite mne. Amen amen pravojm vám ježplakati a ř wsliti budete wy/ ale svět se bude rado vati: wy pak se budete vmutiti/ ale zámutek wás obrátsj se w radost. *Žena když řauš ofř ods ř zámutek má/ nebo přišla hodina gegj: leš Duj. ale

Luk 13. 2
 Jan 14
 w 15. d.
 † odch
 † Jan 12
 w 14. d.
 Koloc.
 Imám
 † Jan 14.
 Mat. 11.
 Luk 10.
 Jan 3. d.
 w 17. a.
 Mat. 28.
 † Jan 7. c.
 řcož
 Mare. 13. 11
 † Jan 26.
 Mích. 4. d.
 řauš ofř
 řome

Staryc

Zámlowé

neb

Zpěwowé swatě

ho Dawida, kterýchž

Cyrkeu swatá y stará y

nowá při službě Boží, twi-

bec y ginde obzvláště wzdcky s mno-

hým prospěchem wžíwala, w rntmo C. 1. 1. 1.

nyj w nowé wloženi, a w způsob zpi-

wání e wzdělání čistého nábožen-

stwí práwé slaužby s for-

mowání od

G. S. Z.

1. 5. 9. 8.

Moc geho zneyte
 Mezy národy
 Na zemi wssudy;
 Wssak y ti swěta
 Slavná Knížata
 Zběhnau se k Bohu
 Abrahamowu
 Wnt s lidem geho
 Ctiti samého,
 Neb on sřicem swěm
 Wsem wssudy zemim
 Gsa sám ochránce.
 Nad swěta zpráwce
 Wssecky gest wyšši
 Y neymocněšši:
 Zwiweytež Bohu
 S radostj mnohau rč. werš 6.

Žalm XLVIII.

Magnus Dominus & lauda.

Hospo

Dspodin wssj chwály
 hodny, W swě wssudy sláwě ač
 zgetony, Wssak se wnj neywjce zná-
 ti dáwá, Na swě hoře kdež wždy
 zůstáwá; Ny w krásném polože-
 ni, Hora Syon na zemi, K púl-
 nos

Ivančice, Kralice

Tiskárna bratrská

V Lešně se tiskárna otevřela vnějším zakázkám

Vydávala tisky latinské, polské, české a německé,
určené exulantům a tajným nekatolíkům v Čechách a
na Moravě a polskému publiku

Vyšlo zde cca 40 titulů děl JAK